

อัตลักษณ์ผู้เรียน

ศาสตราจารย์ ดร.ชาญนรงค์ พรุ่งโรจน์*
๘ ธันวาคม ๒๕๕๗

การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๕๘) ได้มีการริเริ่มนวัตกรรมโดยกำหนดตัวบ่งชี้การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ออกเป็นสามกลุ่ม หรือเรียกว่า ตัวบ่งชี้ ๓ มิติ (Three Dimensional Key Performance Indicators : 3D KPIs) ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้พื้นฐาน ตัวบ่งชี้อัตลักษณ์/เอกลักษณ์ และตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม โดยตัวบ่งชี้ด้านอัตลักษณ์/เอกลักษณ์ ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ผู้เรียน และตัวบ่งชี้เอกลักษณ์สถานศึกษา

อัตลักษณ์ผู้เรียน (Student Identity) หมายถึง คุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ ซึ่งเกิดขึ้นตามปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์การจัดตั้งของสถานศึกษา ซึ่งเป็นคุณลักษณะเฉพาะที่โดดเด่นของผู้เรียนในแต่ละสถานศึกษา

อัตลักษณ์ คือ ลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล แยกได้เป็น ๒ ลักษณะ คือ

- ๑) รูปร่าง ได้แก่ เพศ สีผิว รูปร่าง สัดส่วน บุคลิกลักษณะเสียง แผลเป็น ไฝ ฝ้า ปาน กรู๊ปเลือด ลายมือ หรือดีเอ็นเอ เป็นต้น
- ๒) นามธรรม ได้แก่ คุณธรรมทั้งหลาย หรือนิสัยที่ออกมาเป็นพฤติกรรม เช่น วินัย สติ กตัญญู เมตตา อุดม ซื่อสัตย์ ประหยัด ขยัน ไม่เห็นแก่ตัว เป็นต้น

แนวทางการกำหนดอัตลักษณ์ผู้เรียน

ชุดคุณภาพ เช่น ความรู้ความสามารถ คิด วิเคราะห์ รู้จริง ปฏิบัติได้ รู้ลึก รู้รอบ ทันสมัย ทันโลก

ชุดคุณธรรม เช่น วินัย สติ กตัญญู เมตตา อุดม ซื่อสัตย์ ประหยัด ขยัน ไม่เห็นแก่ตัว

ชุดคุณลักษณะ เช่น อิ่มแยมแจ่มใส น้ำใจไมตรี มีมารยาท สัมมาคารวะ กาละเทศะ อ่อนน้อมถ่อมตน

ชุดสัญลักษณ์ เช่น แข็งแรง พละมานิยมสมบูรณ์ รูปร่างดี บุคลิกภาพดี บึกบึน คำยำ ลำสัน

ชุดพฤติกรรม เช่น การทำงานเป็นทีม ผู้นำ กล้าตัดสินใจ ควบคุมอารมณ์ เกรงใจต่อรอง เข้าใจ ยอมรับ

ชุดสร้างสรรค์ เช่น ริเริ่ม คล่องแคล่ว ยืดหยุ่น ละเอียด ปราณีตรสนิยม สุนทรีย์ จินตนาการ

ชุดความมั่นคง เช่น รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์ รักความเป็นไทย เป็นพลเมืองดี สามัคคี ประองดอง

อัตลักษณ์ผู้เรียน ต้องกำหนดให้สอดคล้องสัมพันธ์กันกับปรัชญาของสถานศึกษา หากผู้เรียนทุกคนมีอัตลักษณ์ที่พึงประสงค์ตามที่สถานศึกษากำหนด ย่อมช่วยให้สถานศึกษามีความโดดเด่นและส่งเสริมให้เกิดเป็นความเชี่ยวชาญเฉพาะหรือเอกลักษณ์ของสถานศึกษาได้

สภาพการณ์ในปัจจุบัน

- ๑) กำหนดอัตลักษณ์ผิด คือ ไม่ตรงกับ ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถานศึกษาที่กำหนด
- ๒) กำหนดอัตลักษณ์กว้างเกินไป คือ ไม่สื่อความหมายที่ชัดเจนหรือใช้ภาษาที่ผู้เรียนเข้าใจได้ยาก

หลักการกำหนดอัตลักษณ์ผู้เรียน

๑) **ความสัมพันธ์** กับปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และค่านิยมหลัก ตลอดจนวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษาประวัติศาสตร์ ภูมิสังคม และสาขาวิชาชีพ โดยอัตลักษณ์ผู้เรียนในสถานศึกษาควรสอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิระดับชาติ (Thai Qualification Framework: TQF)

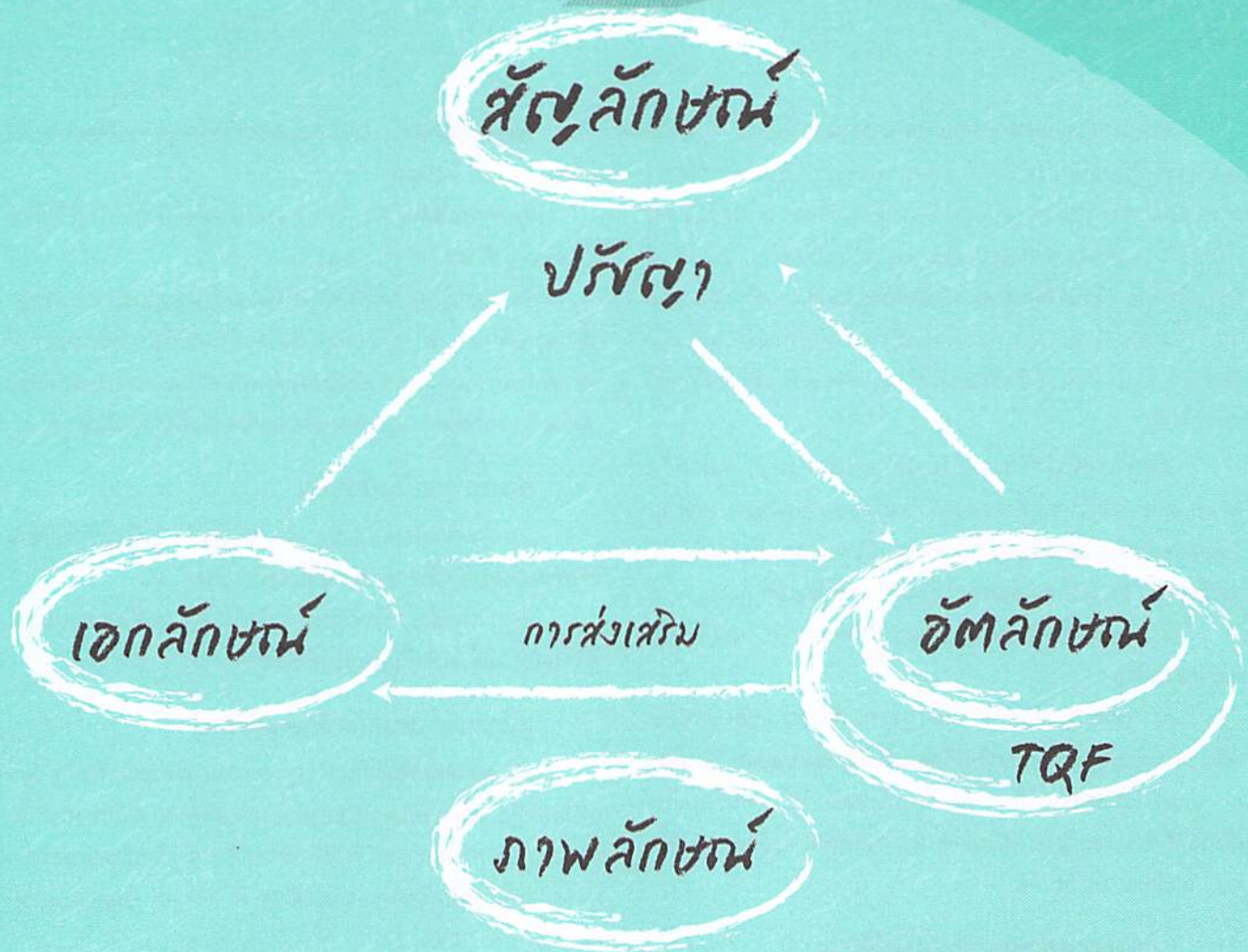
๒) **ความเหมาะสม** อัตลักษณ์ผู้เรียนต้องมีความเฉพาะเจาะจงชัดเจน ไม่กว้างเกินไป สามารถส่งเสริมให้เกิดขึ้นได้กับผู้เรียนทุกคนเหมาะสมกับช่วงวัยและประเภทของสถานศึกษา

๓) **ความเป็นไปได้** ในการปฏิบัติและการร่วมกันพัฒนาให้ประสบความสำเร็จบรรลุตามปรัชญาของสถานศึกษา ที่กำหนดสามารถส่งเสริมให้เป็นเอกลักษณ์ของสถานศึกษา หรืออย่างน้อยสามารถสนับสนุนให้เกิดเป็นภาพลักษณ์ที่ดีของสถานศึกษา หรือสร้างชื่อเสียงให้กับสถานศึกษาได้

* ผู้อำนวยการสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) คิดจากการบรรยายเรื่อง "อัตลักษณ์ เอกลักษณ์" ในการประชุมวิชาการการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถาบันการศึกษาพยาบาลของเหล่าทัพและสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ณ ห้องประชุมกองการศึกษา วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๗

อัตลักษณ์ผู้เรียน

อัตลักษณ์ผู้เรียนต้องกำหนดเป็นอัตลักษณ์ได้ร่วมกันทั้งสถานศึกษา